

## U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ Ing. J. B.**, bývajúceho v B., **2/ RNDr. A. B.**, bývajúcej v B., zastúpených JUDr. M. P., advokátom so sídlom v B., proti odporcom **1/ PhDr. B. M.**, bývajúcej v B. a **2/ Mgr. Š. M.**, bývajúcemu v B., zastúpených Advokátskou kanceláriou Mgr. M. B., s.r.o. so sídlom v B., IČO: X., **o nariadenie predbežného opatrenia**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8 C 197/2012, o dovolaní odporcov 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo 6. novembra 2013 sp. zn. 5 Co 578/2013, takto

### r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Navrhovateľom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

### O d ô v o d n e n i e

Navrhovatelia 1/ a 2/ sa návrhom na začatie konania doručeným súdu prvého stupňa 24. októbra 2012 domáhali, aby súd uložil odporcom 1/ a 2/ povinnosť vrátiť na vlastné náklady do pôvodného stavu stavby nachádzajúce sa v katastrálnom území S., ktoré sú v katastri vedené na liste vlastníctva č. X. ako stavby súpisné č. X. a X.. Súčasťou tohto ich návrhu bol tiež návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým žiadali, aby odporcom 1/ a 2/ bola do právoplatného skončenia konania vedeného vo veci samej uložená povinnosť zdržať sa konania smerujúceho k uskutočneniu akýchkoľvek búracích prác, stavebných úprav a zásahov do nehnuteľností v katastrálnom území S., ktoré sú v katastri vedené na liste vlastníctva č. X. ako stavby súpisné č. X. a X. a parcely č. X., X., X. (ďalej len „nehnuteľnosti“). Na odôvodnenie tohto návrhu uviedli, že s odporkyňou 1/ sú (v podieloch po 1/2) podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností. Harmonické užívanie nehnuteľností, ktoré pretrvávalo dovtedy, kým spoluvlastníkmi nehnuteľností boli právni predchodcovia

odporkyne 1/, ukončili odporcovia 1/ a 2/ tým, že bez súhlasu navrhovateľov začali na spoločnom dvojdome vykonávať zásadné stavebné zmeny (išlo o deštruktívne zásahy do nosného základu a nosného piliera na 1. poschodí dvojdому, odstránenie podstatnej časti nosného múru nesúceho celé zaťaženie 1. poschodia a strechy, zmenu vedenia plynoinštalácie a umiestnenia plynového kotla, prestavbu garáže, zmenu účelového určenia pôvodnej komory). Výsledkom týchto stavebných zásahov uskutočnených odporcami 1/ a 2/ je, že spoločná nehnuteľnosť je bez stabilných základov, má narušenú statiku a osoby v nej sa zdržiavajúce sú vystavené nebezpečenstvu, ktoré ohrozuje ich zdravie a život. Keďže tieto stavebné práce boli vykonávané bez súhlasu príslušného stavebného úradu a odporcovia v nich aj ďalej pokračujú, treba dočasne upraviť pomery medzi účastníkmi nariadením navrhovaného predbežného opatrenia; bez jeho nariadenia môžu totiž nastať fatálne následky. Skutočnosť, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie práv osvedčovali navrhovatelia tým, že podali návrh vo veci samej. Tvrdenie o reálne hroziacom nebezpečenstve bezprostrednej ujmy na zdraví a majetku doložili fotodokumentáciou. Podľa ich presvedčenia je tým dostatočne osvedčená naliehavosť a opodstatnenosť ich návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Okresný súd Bratislava I uznesením z 30. mája 2013 č.k. 8 C 197/2012-15 návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel s odôvodnením, že navrhovatelia náležite osvedčili, že vzťahy medzi nimi a odporcami vyžadujú dočasnú, navrhovateľmi požadovanú úpravu. Súd prvého stupňa sa stotožnil so skutkovými a právnymi dôvodmi uvedenými v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia a po právnom zhodnotení všetkých relevantných skutočností dospel k záveru, že v danom prípade sú splnené zákonné podmienky pre dočasnú úpravu vzťahov účastníkov konania nariadením predbežného opatrenia v zmysle § 76 ods. 4 O.s.p.

Uvedené uznesenie súdu prvého stupňa napadli odporcovia 1/ a 2/ odvolaním. Krajský súd v Bratislave uznesením zo 6. novembra 2013 sp. zn. 5 Co 578/2013 napadnuté uznesenie potvrdil. V odôvodnení uviedol, že vec prejednal podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa, preto sa v odôvodnení svojho potvrdzujúceho uznesenia obmedzil na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvého stupňa (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

Podľa názoru odvolacieho súdu postupoval súd prvého stupňa v danej veci správne a v súlade so zmyslom a významom predbežného opatrenia, ktorým je upraviť dočasným spôsobom pomery účastníkov konania. Poukázal na to, že skutkový stav pre účely rozhodnutia o návrhu na nariadenie nemusí byť preukázaný tak, ako sa to vyžaduje pre rozhodnutie súdu vo veci samej; postačujúce je, ak je tento stav osvedčený údajmi vyplývajúcimi zo spisu. Konštatoval, že odporcovia v odvolaní nepopreli, že uskutočňujú stavebné alebo búracie práce. Podľa názoru odvolacieho súdu navrhovatelia v potrebnej miere osvedčili, že tieto práce ohrozujú ich majetok a život a môžu viesť k nenapraviteľnému stavu. Táto skutočnosť je dôvodom na dočasnú úpravu pomerov účastníkov tak, ako o nej rozhodol súd prvého stupňa.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podali odporcovia 1/ a 2/ dovolanie. Uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nesprávne a bolo vydané v konaní, v ktorom došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Odvolací súd sa jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom nevyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (I. ÚS 236/06), v dôsledku opomenutia podstatných okolností prejednávanej veci je jeho rozhodnutie arbitrárne (I. ÚS 226/03) aj preto, lebo odvolací súd vec neposúdil zo všetkých do úvahy prichádzajúcich hľadísk (I. ÚS 154/05) a porušil právo odporcov na vysporiadanie sa s ich relevantnými argumentmi a námietkami (III. ÚS 119/03 a II. ÚS 6/03, ako aj rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach H. proti Belgicku z roku 1987, Van de Hurk proti Holandsku z roku 1994 alebo Ruiz Torija proti Španielsku z roku 1994). V súvislosti s tým odporcovia 1/ a 2/ poznamenali, že „v praxi Najvyššieho súdu SR sa vykryštalizoval právny názor (rozsudok sp. zn. 4 Cdo 171/2005 zo dňa 27.04.2006), podľa ktorého za prekonaný treba považovať názor považujúci nedostatky v odôvodnení súdneho rozhodnutia len za tzv. inú vadu konania (R 11/98)“. Súd prvého stupňa sa v danom prípade obmedzil len na všeobecné tvrdenia, avšak bez toho, aby logicky odôvodnil, čo považuje za rozhodujúce skutočnosti, ktoré ho viedli k vydaniu napadnutého rozhodnutia, čo považuje za podmienky dôvodnosti nároku, či a ako boli naplnené a ktoré zistené skutočnosti odôvodňovali nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy. Zdôraznili, že odporca 2/ nie je v danom prípade pasívne legitimovaný, lebo nie je podielový spoluvlastník nehnuteľností. Samotný výrok nariadeného predbežného opatrenia je nesprávny, vadný a zmätočný (netýka sa totiž len stavieb, ale aj pozemkov, na ktorých, prirodzene, nemožno uskutočňovať žiadne búracie práce). Vydané predbežné opatrenie neprimerane zasahuje do práv odporkyne 1/

a výrok predbežného opatrenia je neprimeraný tvrdeniam navrhovateľov, v zmysle ktorých odporcovia vykonávajú stavebnú činnosť, dôsledkom ktorej sú statické poruchy stavby. I keby to tak bolo (čo odporcovia popierajú), neodôvodňovalo by to absolútny zákaz akejkoľvek stavebnej činnosti, teda aj voči tej časti nehnuteľnosti, ktorú užíva odporkyňa 1/ samostatne spolu so svojím manželom (odporcom 2/). Navyše, nie každý stavebný zásah je spôsobilý vyvolať statickú poruchu. Tvrdenia navrhovateľov, že odporcovia začali vykonávať stavebné úpravy bez predchádzajúceho súhlasu navrhovateľov, neboli v konaní ničím osvedčené. Súd prvého stupňa pochybil tým, že si bez akéhokoľvek odborného podkladu osvojil ich neopodstatnené a neodôvodnené tvrdenia. Navrhovatelia nepreukázali, že by odporkyňa 1/ vykonávala také stavebné zásahy, ktoré by boli spôsobilé vyvolať údajné statické poruchy. Ani z predloženej dokumentácie nie je zrejmé, či popisované praskliny majú vôbec charakter statických porúch. Navrhovatelia mali predložiť aspoň odborné posúdenie statika, ktorý by sa s určitou mierou pravdepodobnosti vyjadril k príčinnej súvislosti medzi stavebnou činnosťou odporkyne 1/ a statickými poruchami, to však neurobili. Ničím nepreukázaná zostala tiež údajná súvislosť činnosti odporkyne 1/ s dôsledkami tvrdými v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Tento návrh je pokrytecký, pretože navrhovatelia 1/ a 2/ sami vykonali na časti nehnuteľnosti stavebné úpravy bez súhlasu odporkyne 1/; to im ale nebráni, aby jej podobný postup vytýkali (navrhovatelia vybudovali presklenie verandy a prístrešok pre parkovanie motorového vozidla, ktoré úpravy celkom iste charakter udržiavacích prác nemajú). Odporcovia v dovolaní súhrnne konštatovali, že navrhovatelia nepreukázali (neosvedčili): 1. aké stavebné úpravy vôbec odporkyňa 1/ vykonala alebo vykonáva, 2. súvislosť medzi stavebnou činnosťou odporkyne 1/ a údajnými statickými poruchami stavby, 3. že právne vzťahy vyžadujú dočasnú úpravu, ktorá je potrebná, 4. že tu je nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy. Odvolací súd sa týmito otázkami náležite nevenoval. Tvrdenie navrhovateľov, že spoluvlastníci nerozhodli o hospodárení so spoločnými nehnuteľnosťami, je irelevantné vzhľadom na existenciu dohody o samostatnom užívaní určených častí spoločnej nehnuteľnosti, podľa ktorej si každý z nich bude údržbu svojej časti nehnuteľností zabezpečovať sám. Návrh na nariadenie predbežného opatrenia nemá absolútne žiadny legitímny základ. Odvolací súd vyjadril svoje posúdenie tohto návrhu (len) v troch odsekoch, v ktorých vyjadril iba to, že súd prvého stupňa rozhodol správne. Taký prístup odvolacieho súdu ale porušil ich právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Z rozhodnutia odvolacieho súdu dovolatelia usúdili, že pre tento súd bolo úplne irelevantné, čo odporcovia

uviedli v odvolaní, pretože ho neskúmal vo svetle nimi predložených konkrétnych námietok a dôkazov a uspokojil sa len s tým, z čoho vychádzal súd prvého stupňa. Odvolací súd úplne ignoroval nové skutočnosti, ktoré súdu prvého stupňa neboli známe a z ktorých nevychádzal. Odvolací súd úplne prehliadol podstatu veci, a to, že navrhovatelia podali zjavne neopodstatnený, neodôvodnený a v konečnom dôsledku šikanózný návrh. Skutočný stav veci je pritom úplne opačný, lebo práve navrhovatelia zanedbávaním údržby ohrozujú bezpečnosť bývania odporcov. Dovolatelia poukázali tiež na to, že proti uzneseniu súdu prvého stupňa neuplatnili len argumenty spochybňujúce tvrdenia navrhovateľov; správnosť a zákonnosť tohto uznesenia spochybnili totiž aj z iných hľadísk (napríklad uviedli, že napadnuté rozhodnutie nie je preskúmateľné a odporca 2/ nie je v danom prípade pasívne vecne legitimovaný, výrok je nesprávny, vadný, zmätočný a neprímerane zasahujúci do vlastníckych práv odporkyne 1/), ktorými sa ale odvolací súd vôbec nezaoberal. Vzhľadom na to navrhli, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil a návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Navrhovatelia sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto mimoriadnym opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p.

je dovolanie tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Podľa § 239 ods. 3 O.s.p. ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré je v danom prípade napadnuté dovolaním, nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Prípustnosť dovolania odporcov 1/ a 2/ preto z týchto ustanovení nevyplýva. Navyše, § 239 ods. 3 O.s.p. vylučuje prípustnosť dovolania [i keby inak išlo o rozhodnutie so znakmi významnými z hľadiska § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. (tieto znaky nie sú v tomto prípade dané)] vtedy, ak smeruje (o. i.) proti uzneseniu odvolacieho súdu o predbežnom opatrení.

Prípustnosť dovolania odporcov 1/ a 2/ by v preskúmvanej veci vzhľadom na vyššie uvedené prichádzala do úvahy, len ak v konaní došlo k niektorej zo závažných procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Povinnosť odvolacieho súdu skúmať, či nedošlo k týmto vädám, vyplýva z § 242 ods. 1 O.s.p. Podľa ustanovenia § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad

R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Dovolatelia procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdili a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť ich dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

V dovolaní sa namieta, že súdy odňali odporcom možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať (realizovať) procesné oprávnenia účastníka občianskeho súdneho konania priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom, (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

**1.** Odporcovia namietajú, že k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. došlo v dôsledku toho, že potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu nie je dostatočne preskúmateľné.

Je dôležité uvedomiť si, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (vid' napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). V súlade s povahou

dovolacieho konania a účelom dovolania tento mimoriadny opravný prostriedok nielenže nie je v Občianskom súdnom poriadku normatívne upravený ako „ďalšie odvolanie“, ale ani nesmie byť (účastníkmi konania ani súdmi) vnímaný a využívaný ako „skryté odvolanie“. Vyplýva to aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej prieskum právoplatných súdnych rozhodnutí musí rešpektovať princíp právnej istoty a podliehať určitým pravidlám.

Slovenská republika je v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy právny štát. Jedným zo základných a ťažiskových princípov právneho štátu je princíp právnej istoty. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach opakovane poukazuje na potrebu rešpektovania tohto princípu, a to osobitne vo vzťahu k súdnym rozhodnutiam, ktoré už nadobudli právoplatnosť a predstavujú *res iudicata*. Princíp právnej istoty má na pamäti aj Občiansky súdny poriadok v ustanoveniach, ktorými upravuje podmienky prípustnosti dovolania.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov, ku ktorým došlo v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Celkom jednoznačne vyjadreným obmedzením práva domôcť sa nápravy (účastníkom tvrdených) nesprávností konania a rozhodovania súdov podaním dovolania sú medziiným ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ktoré z predmetu dovolacieho prieskumu výslovne vylučujú niektoré rozhodnutia odvolacieho súdu [viď napríklad § 238 ods. 4 a 5 O.s.p. (ak ide o rozsudok) alebo § 239 ods. 3 O.s.p. (ak ide o uznesenie)].

Na posúdenie prípustnosti dovolania – aj z aspektov významných v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. – je zásadne príslušný len dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07, I. ÚS 35/2013, II. ÚS 45/2014, III. ÚS 478/2013, IV. ÚS 499/2011). Najvyšší súd v rozhodnutí publikovanom pod R 125/1999 uviedol, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nemožno extenzívne vykladať v súvislosti s postupom súdu vtedy, ak ide o faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. Rovnako v uznesení z 11. júla 2012 sp. zn. 5 Cdo 201/2011

konštatoval, že „za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať rozhodnutie, ako výsledok vecnej rozhodovacej činnosti súdu“. V súlade s tým pod postupom súdu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. možno rozumieť len faktickú procesnú (ne)činnosť súdu, teda procedúru prejednávania veci, ktorá predchádza vydaniu konečného rozhodnutia a ktorá má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania a zmarenie možnosti jeho aktívnej účasti na konaní (viď aj rozhodnutie najvyššieho súdu z 10. októbra 2012 sp. zn. 6 Cdo 90/2012, 91/2012). Pokiaľ „postupom súdu“ nie je samo rozhodnutie o tom alebo onom návrhu účastníka, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia – odôvodnenie rozhodnutia (jeho obsah, spôsob, kvalita, úplnosť, výstižnosť, presvedčivosť), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd o návrhu rozhodol.

Dovolací súd nespochybňuje, že jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je tiež právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Na druhej strane ale treba mať na zreteli aj to, že vada nedostatku dôvodov rozhodnutia sama osebe (pri inak správnom rozhodnutí) nemusí disponovať potrebnou ústavnoprávnou intenzitou smerujúcou k porušeniu označených práv (III. ÚS 228/06, I. ÚS 53/10, III. ÚS 99/08). Súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania (aj keď tento ich vníma ako relevantné), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (porovnaj IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

Vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). To však (aj podľa názoru ústavného súdu – viď ďalej) neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil tiež opak, teda to, že každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu (až) vady konania v zmysle § 237 O.s.p.

Ústava neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich nožnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní, v nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p., pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam – vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (vid' § 237 O.s.p.) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (vid' § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň závažnosti procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. pripisuje Občiansky súdny poriadok význam. Iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. „iné vady“) považuje ale – na rozdiel od procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p. – (len) za relevantný dovolací dôvod (vid' § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), pričom však vady tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladajú.

Pri zvažovaní dôsledkov zistených procesných nesprávností musí mať dovolací súd vždy na zreteli, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje proti už právoplatnému rozhodnutiu, vykazujúcemu atribúty závažnosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Z tohto hľadiska dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (resp. ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces (tiež v nadväznosti na požiadavku odôvodnenia rozhodnutia súdu v súlade s § 157 ods. 1 a 2 O.s.p.), jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (porovnaj I. ÚS 252/05 a aktuálne tiež IV. ÚS 481/2011).

V prejednávanej veci najvyšší súd nemohol brať na zreteľ len odporcami zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať o to, aby zachoval

ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty, ktorý bol vyjadrený právoplatnými uzneseniami súdov nižších stupňov. Dovolací súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania nemohol nedať prednosť ústavnému princípu právnej istoty, lebo odporcami namietaný nedostatok odôvodnenia rozhodnutí nevykazoval znaky odňatia ich možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Dovoláním napadnuté rozhodnutie, odôvodnenie ktorého nemožno posudzovať izolovane od odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), lebo prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok, uvádza v primeranom rozsahu skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, obsah odvolania, ako aj právne predpisy, z ktorých odvolací súd vyvodil svoje právne názory. Za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv odporcov.

1.1. Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka“) ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, z ktorého vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a nie je dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Senát najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje v tejto veci, pri doterajšom rozhodovaní dosiaľ nikdy (v žiadnej ním prejednávanej veci) nepovažoval uvedený judikát za „prekonaný“ a vždy dôsledne a bezvýnimočne zastával názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012, 3 Cdo 49/2013, 3 Cdo 18/2013). Právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvodu zakladajúceho (len) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva tiež z rozhodnutí ďalších senátov najvyššieho súdu (porovnaj napríklad sp. zn. 1 Cdo 140/2009, 1 Cdo 181/2010, 2 M Cdo 18/2008, 2 Cdo 83/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008, 5 Cdo 216/2010, 6 Cdo 25/2012, 7 Cdo 52/2011 a 7 Cdo 109/2011).

Správnosť takéhoto nazerania vec preskúmajúceho senátu najvyššieho súdu na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998. Ústavný súd:

- a) uznesením z 27. mája 2010 sp. zn. I. ÚS 184/2010 odmietol ústavnú sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu zo 6. augusta 2009 sp. zn. 3 Cdo 148/2009 konštatujúc, že „po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu s ohľadom na dôvody uvedené v sťažnosti nezistil také porušenia, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy“,
- b) v odôvodnení uznesenia z 19. apríla 2011 sp. zn. III. ÚS 184/2011, ktorým odmietol sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu z 20. januára 2011 sp. zn. 3 Cdo 192/2010, uviedol, že „najvyšší súd postupoval v súlade s relevantnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktoré ústavne akceptovateľným spôsobom interpretoval a aplikoval, preto aj jeho právne závery sú ústavne akceptovateľné“,
- c) uznesením z 30. júna 2011 sp. zn. I. ÚS 264/2011 odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu zo 14. apríla 2011 sp. zn. 3 Cdo 46/2011 s tým, že „najvyšší súd postupoval v súlade s normami občianskeho súdneho konania, ak odmietol dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu ako neprípustné a také, ktorým sa sťažovateľovi neodňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.)“,
- d) v uznesení z 20. apríla 2011 sp. zn. I. ÚS 141/2011, ktorým odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu z 25. novembra 2010 sp. zn. 1 Cdo 167/2009, vyslovil názor, že „nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu aj v prípade, ak by znamenala porušenie 'procesného práva na spravodlivé konanie' ... resp. porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je možné bez ďalšieho stotožniť s procesnou vadou konania spočívajúcou v odňatí možnosti účastníkovi konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), preto nie je ani dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania (podľa § 237 O.s.p.) proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému podľa ostatných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku dovolanie prípustné nie je“,
- e) v uznesení z 10. novembra 2011 sp. zn. IV. ÚS 481/2011, posudzujúc ústavnosť rozhodnutia najvyššieho súdu z 22. septembra 2010 sp. zn. 3 Cdo 97/2010,

konštatoval, že vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06), to však, ako už ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/09), neznamená, že by vždy zároveň platil aj opak,

- f) v uznesení z 3. apríla 2012 sp. zn. III. ÚS 148/2012, odmietajúc sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu z 29. novembra 2011 sp. zn. 5 Cdo 206/2011, uviedol, že nielen v náleze sp. zn. IV. ÚS 481/2011, ale aj v následnej svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 499/2011) tento názor (pozn.: vyjadrený v judikáte R 111/1998) najvyššieho súdu v plnej miere akceptoval a považoval ho za ústavne konformný,
- g) v uznesení z 19. apríla 2012 sp. zn. IV. ÚS 208/2012, ktoré sa týkalo uznesenia najvyššieho súdu z 31. januára 2011 sp. zn. 2 Cdo 83/2010 uviedol, že „právny názor, na ktorom je založené namietané uznesenie najvyššieho súdu, je z ústavného hľadiska akceptovateľný, a v okolnostiach danej veci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, či práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru,
- h) v uznesení zo 14. februára 2013 sp. zn. IV. ÚS 90/2013, ktorým odmietol sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu zo 14. augusta 2012 sp. zn. 6 Cdo 193/2012, uviedol, že „samotné nedostatočné zistenie skutkového stavu, nesprávne právne posúdenie veci alebo nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia nepredstavujú samy osebe odňatie možnosti konať pred súdom (podľa § 237 písm. f/ O.s.p.) ani iný dôvod prípustnosti dovolania“.

Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 (posudzujúc ústavnosť sťažnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zo 7. augusta 2012 sp. zn. 3 Cdo 135/2012) uviedol, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“.

Pre úplnosť – na doloženie pretrvávajúcej aktuálnosti právnych záverov najvyššieho súdu zaujatých v preskúmvanej veci – dovolací súd uvádza, že ústavný súd uznesením z 22. januára 2014 sp. zn. I. ÚS 14/2014 odmietol sťažnosťou napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu z 10. januára 2013 sp. zn. 3 Cdo 74/2012 (spočívajúce na závere, že

nepreskúmateľnosť nie je vada konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.) s tým, že „nezistil žiadne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné toto rozhodnutie označiť za nezlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou ustanovenými princípmi súdneho rozhodovania“. V prípade podobne odôvodneného uznesenia najvyššieho súdu zo 14. mája 2013 sp. zn. 3 Cdo 322/2012 ústavný súd v uznesení z 5. marca 2014 sp. zn. I. ÚS 64/2014 uviedol, že najvyšší súd „dospel ústavne konformným spôsobom k záveru o neprípustnosti dovolania“.

1.2. Rozhodnutie najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997 bolo subjektom na to oprávneným zaradené na rokovanie osobitného orgánu najvyššieho súdu s rozhodovacou právomocou (občianskoprávneho kolégia), osobitnou procedúrou upravenou všeobecne záväzným právnym predpisom bolo týmto orgánom prerokované a uznesením, ktoré prijala nadpolovičná väčšina členov občianskoprávneho kolégia, bol schválený návrh na jeho uverejnenie v zbierke – v zákonom stanovenom osobitnom médiu so špeciálnym zameraním a účelom; publikované bolo pod R 111/1998. Uvedeným postupom plnil najvyšší súd zákonom stanovenú povinnosť dbať o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 16 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch). Táto povinnosť mu v súčasnosti vyplýva z ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O publikovaní predmetného rozhodnutia bolo teda rozhodnuté v rámci zákonom upraveného mechanizmu zabezpečujúceho koherentnosť judikatúry (IV. ÚS 60/2010).

Osobitný proces, výsledkom ktorého bolo publikovanie rozhodnutia najvyššieho súdu v zbierke ako R 111/1998, priznáva tomuto rozhodnutiu osobitný význam. Výklad najvyššieho súdu, ktorý v ňom podal, nie je síce právne (de iure) záväzný, fakticky (de facto) má ale vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra najvyššieho súdu nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižších stupňov), ako aj v horizontálnej línii (medzi jednotlivými senátmi a kolégiami najvyššieho súdu navzájom). Je podstatný rozdiel medzi rozhodnutím nepublikovaným v zbierke (ďalej len „nepublikované rozhodnutie“), a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom najvyššieho súdu uverejnené v zbierke (ďalej len „publikované rozhodnutie“). Pokiaľ nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu vyjadruje názor členov senátu (resp. väčšiny členov senátu) najvyššieho súdu v individuálne

ním prejednávanej veci, názor vyjadrený v publikovanom rozhodnutí je zároveň zovšeobecňujúcim názorom (relevantnej väčšiny) členov kolégia najvyššieho súdu, ktoré vždy tvorí viacero senátov. Názor vyjadrený v nepublikovanom rozhodnutí sa v tomto zmysle prípadne (ak vec prejednávajúci senát dospeje k záveru, že sú pre to splnené podmienky) môže odkloniť či odchyliť od názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí, tým ale ešte bez ďalšieho nedochádza k „prekonaniu“ názoru, na ktorom spočíva publikované rozhodnutie.

O „prekonaní“ (relevantnom zavíšení procesu odklonenia sa od) názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí možno, podľa názoru vec prejednávajúceho senátu, hovoriť iba vtedy, ak je toto „prekonanie“ výsledkom v zákone predpísaného postupu najvyššieho súdu (§ 21 ods. 3 písm. a/ a b/ a § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Keďže právny názor najvyššieho súdu publikovaný pod R 111/1998 nebol dosiaľ vo vyššie uvedenom zmysle „prekonaný“, nebol ani v preskúmvanej veci daný dôvod pre jeho nezohľadnenie.

Ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.“ Povinnosť súdu uviesť dostatočné a presvedčivé dôvody pre odklon od judikatúry vyplýva aj z pravidla, v zmysle ktorého ten, kto sa odvoláva na existujúcu prax, nemusí uvádzať zdôvodnenie svojho postoja a postupu, kto však volí zmenu rozhodovacej praxe (judikatúry), musí túto zmenu náležite konfrontovať s doterajšou judikatúrou a vždy dostatočne zdôvodniť a primerane vysvetliť svoje dôvody spochybňujúce alebo kritizujúce závery vyjadrené v publikovanom rozhodnutí alebo stanovisku (viď nález ústavného súdu z 3. novembra 2006 sp. zn. III. ÚS 192/06).

Senát dovolacieho súdu, ktorý koná a rozhoduje v preskúmvanej veci, sa riadi judikátom R 111/1998, preto by v zásade nemusel bližšie vysvetľovať, prečo sa neodkláňa od záverov, ktoré sú vyjadrené v tomto judikáte. Napriek tomu ale považuje za potrebné uviesť v ďalšom niektoré argumenty, so zreteľom na ktoré považuje tento judikát – v rámci právnej úpravy platnej a účinnej v čase jeho rozhodovania – za naďalej plne opodstatnený:

1.3. I keď Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 ods. 1 O.s.p.) a právnou úpravou občianskeho súdneho konania dbá o to, aby rozhodnutie súdu bolo vecne správne a spravodlivé, predsa len nemôže zabezpečiť, že každé konanie bude v plnom rozsahu zodpovedať jeho ustanoveniam a že súdmi bude vždy rozhodnuté iba správne. Možnosť dosiahnutia nápravy nesprávností, ku ktorým môže v praxi dôjsť, vytvára Občiansky súdny poriadok systémom opravných prostriedkov (odvolanie, návrh na obnovu konania, dovolanie).

Nesprávnosťou rozhodnutia je aj jeho nepreskúmateľnosť. Pokiaľ sa súd dopustí tejto nesprávnosti a svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodní, neodníma tým ale účastníkovi konania možnosť realizovať jeho procesné oprávnenia v zmysle „náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov“. Aj účastník odvolacieho konania má v prípade, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné alebo arbitrárne, zachované procesné oprávnenie poukazovať na tieto nedostatky rozhodnutia a domáhať sa nápravy; účastník konania môže za podmienok stanovených v zákone podať dovolanie (§ 240 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok nebráni účastníkovi konania v dovolaní namietat' všetky nesprávnosti postupu, rozhodovania a rozhodnutia odvolacieho súdu; ničím neobmedzuje jeho možnosť argumentovať aj tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je náležite odôvodnené, dôvody rozhodnutia nie sú dostatočne vysvetlené alebo sú vyjadrené nezrozumiteľne, prípadne sú neúplné, nepresvedčivé, arbitrárne alebo nepodložené priebehom a výsledkami konania – účastník konania môže teda v dovolaní namietat', že ním napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné. Na druhej strane Občiansky súdny poriadok právnou úpravou dovolania a dovolacieho konania nezaručuje, že každé podané dovolanie bude vždy prípustné, že sa dovolací súd bude vždy zaoberat' aj vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia a že dovolateľ bude v konaní pred najvyšším súdom úspešný. V dovolacom konaní totiž argumentácia dovolateľa takéhoto obsahu (t.j. že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné) naráža na Občianskym súdnym poriadkom stanovené obmedzenia práva na súdnu ochranu, ktoré vyplývajú z právnej úpravy prípustnosti dovolania.

Vzhľadom na to, že dovolanie odporcov smeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu neuvedenému v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. (a navyše uvedenému v § 239 ods. 3 O.s.p.), dovolací súd poukazuje na to, že Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 239 ods. 1 a 2 vymenúva znaky tých uznesení odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie procesne prípustné. Z danej právnej úpravy je zrejmé, že zákonodarca v nej – zohľadňujúc mimoriadny charakter dovolania a možné dôsledky zrušenia rozhodnutia dovolacím súdom – vyjadril na jednej strane vôľu, aby určité uznesenia (výnimočne) napriek tomu, že už nadobudli právoplatnosť, mohli byť predmetom preskúmania v dovolacom konaní; na druhej strane tým ale zároveň vyjadril vôľu, aby iné uznesenia (než sú ním výslovne uvedené) nemohli byť v zmysle týchto ustanovení predmetom preskúmania v dovolacom konaní. Navyše, v § 239 ods. 3 O.s.p. je vyjadrený zámer, aby rozhodnutie o predbežnom opatrení nebolo prípustné ani vtedy, ak inak ide o rozhodnutie uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

Keďže zákonodarca v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. vyjadril zámer, aby potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu neuvedené v tomto ustanovení (navyše, uvedené v § 239 ods. 3 O.s.p.) nebolo možné podrobiť dovolaciemu prieskumu (i keby prípadne spočívalo na nesprávnej aplikácii alebo interpretácii zákona), bolo by nielen nelogické a v rozpore s výnimočnou povahou dovolania, ale aj z materiálneho hľadiska neakceptovateľné, pokiaľ by právnou úpravou obsiahnutou v § 237 písm. f/ O.s.p. vyjadril zároveň („súbežnú“) vôľu zabezpečiť účastníkovi konania možnosť dovolacieho prieskumu v prípade takého potvrdzujúceho uznesenia odvolacieho súdu neuvedeného v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., ktoré možno (azda aj alebo pravdepodobne) spočíva na správnych záveroch, o ich správnosti sa ale nedá celkom presvedčiť a v dovolacom konaní ju nemožno s istotou a do všetkých detailov preveriť, lebo odvolací súd svoje závery v odôvodnení potvrdzujúceho uznesenia nevyjadril spôsobom absolútne jasným, určitým alebo relevantnú problematiku plne vyčerpávajúcim.

1.4. Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľom je podmienené (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému

(primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť až k posúdeniu napadnutého rozhodnutia a konania, v ktorom bolo vydané; pokiaľ by dovolací súd posudzoval správnosť rozhodnutia napadnutého procesne neprípustným dovolaním, porušil by zákon. Ak dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné, musí tento opravný prostriedok odmietnuť bez toho, aby sa zaoberal správnosťou napadnutého rozhodnutia.

Pre opačný prístup dovolacieho súdu – (primárne) posúdenie rozhodnutia z hľadiska úplnosti alebo správnosti skutkových a právnych záverov a tiež výstižnosti ich vyjadrenia alebo precíznosti odôvodnenia a až z výsledku tohto posúdenia vyplývajúce následné (sekundárne) vyvodenie záveru o prípustnosti dovolania nedáva Občiansky súdny poriadok podklad v žiadnom z jeho ustanovení.

1.5. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok jednak objektívnymi znakmi rozsudku (§ 238 O.s.p.) alebo uznesenia (§ 239 O.s.p.) odvolacieho súdu, jednak objektívnym zadefinovaním najzávažnejších procesných väd konania súdov nižších stupňov (§ 237 O.s.p.). Účelom takéhoto (objektívneho) vymedzenia je bezpochyby zvýšiť predvídateľnosť súdneho rozhodovania a vylúčiť alebo aspoň minimalizovať subjektívny prvok pri posudzovaní prípustnosti dovolania.

Záver súdu, že napadnuté rozhodnutie súdu nižšieho stupňa je (ne)preskúmateľné (resp. arbitrárne, nepresvedčivé alebo nedostatočne odôvodnené), závisí vždy nielen od toho, či a ako je toto rozhodnutie odôvodnené súdom, ktorý ho vydal, ale aj od toho, aké všeobecné predstavy o riadnom odôvodnení rozhodnutia má súd vyššieho stupňa a ako sa tieto jeho predstavy stotožňujú s individuálnym odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V praxi sa pri tom môže zo strany súdu vyššieho stupňa vyskytnúť rozpätie od prehnanej prísnosti (rigoróznosti) cez náležitý prístup až k neopodstatnenej zhovievavosti (benevolencii).

So zreteľom na vyššie uvedené je opodstatnený záver, že zámerom zákonodarcu nemohlo byť, aby riešenie tak zásadnej otázky, ktorá je z hľadiska rešpektovania princípu právnej istoty osobitne významná (otázky, či dovolanie podľa § 237 písm. f/ O.s.p. prípustné je alebo nie je), bolo determinované tým, s akým stupňom prísnosti dovolací súd pristupuje

k posúdeniu, či odôvodnenie napadnutého rozhodnutia dostatočne jasne, zrozumiteľne, vyčerpávajúco a presvedčivo vysvetľuje skutkovú a právnu podstatu veci.

1.6. Nad rámec uvedený vyššie v bodoch 1.1. až 1.5. najvyšší súd len ako poznámku uvádza nasledovné:

V ustanovení § 239 ods. 3 O.s.p. sú uvedené rôzne uznesenia (napríklad o poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, predbežnom opatrení), vydanie ktorých prichádza do úvahy v odlišných procesných situáciách a s odlišným cieľom. Jedno však majú tieto uznesenia spoločné – zákonodarca vo vzťahu k nim vyjadril zámer, aby neboli preskúmané v dovolacom konaní. V právnej teórii sa v minulosti dokonca vyskytol názor, že v prípade uznesení uvedených v § 239 ods. 3 O.s.p. nemôže prípustnosť dovolania založiť ani procesná vada konania uvedená v § 237 O.s.p. (viď Bajcura A. a kolektív, *Občiansky súdny poriadok, Komentár*, I. diel, Eurounion 1996, str. 402). Judikatúra najvyššieho súdu zastáva názor, že aj v prípade týchto uznesení môže byť proti nim smerujúce dovolanie prípustné podľa § 237 O.s.p. (porovnaj napríklad R 117/1999, pozri aj uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 214/2010 a 5 Cdo 39/2010; obdobne viď tiež rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 38/1998)). Rovnaký názor je zastávaný aj v odbornej literatúre (pozri napr. Krajčo, J. a kol. *Občiansky súdny poriadok, Komentár*, I. diel. Bratislava: Eurounion, 2006, s. 618), ale aj v rozhodovacej činnosti ústavného súdu (viď napríklad I. ÚS 244/07 a IV. ÚS 483/2012).

Niet pochýb, že na právne pomery účastníka konania má zrejme podstatne iný dopad napríklad (1.) rozhodnutie o nariadení predbežného opatrenia zakazujúce mu dočasne nakladať s prostriedkami miliónovej hodnoty a (2.) rozhodnutie o tlmočnom ukladajúce povinnosť peňažného plnenia vo výške niekoľkých desiatok eur. Z pohľadu § 239 ods. 3 O.s.p. nie je ale táto odlišnosť právne významná. Čo do prípustnosti dovolania sú totiž všetky uznesenia vymenované v tomto ustanovení postavené na jednu horizontálnu úroveň; zákonodarca v ňom žiadne z uznesení významovo (vertikálne) nenadradil nad iné uznesenia, ani pre niektoré z nich nestanovil osobitný režim.

Predbežné opatrenia sú jedným zo zabezpečovacích inštitútov občianskeho súdneho konania, ktoré majú za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli nastať, ak by sa takáto (dočasná) úprava nenariadila. Predbežné opatrenia treba vnímať ako dočasné procesné opatrenie súdu, trvanie ktorého je obmedzené a môže byť za podmienok uvedených v zákone zrušené (viď § 77 O.s.p.). Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi účastníkmi konania. Vzhľadom na to, že predbežné opatrenie má nastoliť určitý stav len dočasne a bez ujmy na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú až rozhodnutím súdu o veci samej, vyznačujú sa procesné nesprávnosti súdov, ku ktorým dochádza pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie (zrušenie) predbežného opatrenia, nižšou intenzitou porušenia procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania. Aj na to je potrebné vziať zreteľ pri posudzovaní prípustnosti dovolania proti uzneseniu o predbežnom opatrení, v ktorom sa namieta procesná vada konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje tiež na to, že rozhodovacia prax Európskeho súdu pre ľudské práva vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke predbežných opatrení (pozri rozhodnutie *Apis versus Slovenská republika* z 10. januára 2000, č. 39754/98).

**2.** Dovolatelia v súvislosti s tvrdenou procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. spochybňujú tiež úplnosť a správnosť skutkových zistení súdov. Najvyšší súd k tomu uvádza, že v súlade s jeho rozhodovacou praxou môže neúplnosť skutkových zistení súdu nižšieho stupňa viesť k vecne nesprávnemu rozhodnutiu súdu, nemôže ale založiť prípustnosť dovolania, lebo nie je vadou vymenovanou v § 237 O.s.p.

V prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 f/ O.s.p. (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012).

**3.** Z hľadiska obsahového dovolatelia tiež namietajú, že napadnuté uznesenie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Tvrdia, že súdy zo skutkového stavu vyplývajúceho zo spisu vyvodili splnenie procesných predpokladov pre nariadenie predbežného opatrenia

a v dôsledku toho aplikovali na daný prípad § 74 a nasl. O.s.p., i keď pre to neboli dané dôvody.

O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012 a rozhodnutia najvyššieho súdu napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011 6 Cdo 41/2011 a 7 Cdo 26/2010). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 239 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže odporcovia uvedený dovolací dôvod uplatnili v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnuté uznesenie posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

**4.** Námietka dovolateľov, že odporca 2/ nie je v danom prípade pasívne vecne legitimovaný, že výrok rozhodnutia súdu je nesprávny, vadný, zmätočný a neprimerane zasahujúci do vlastníckych práv odporkyne 1/, je z dôvodov vysvetlených už v bode 3. nespôsobilá založiť prípustnosť dovolania odporcov. I keby totiž bola (prípadne) opodstatnená, týkala by sa takej nesprávnosti, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá.

**5.** Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie odporcov, prípustnosť ktorého nevyplýva z § 239 O.s.p. ani § 237 O.s.p., odmietol ako procesne neprípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešným navrhovateľom vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti odporcom, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd nepriznal navrhovateľom náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodali návrh na jej priznanie (§ 151 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

**P o u č e n i e** : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

**V Bratislave 13. mája 2014**

**JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.**  
**predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková